

Metsaomaniku õppeleht

Nr 21

Sinu Mets

23. november 2010

Sisukord

Juhtkiri	2
Maaomanike jahiõiguse taastamist ei peaks politiseerima	3
Lühiuudised	4
Võrumaa metsaomanike liit on pälvinud metsaomanike usalduse	5
Paberipuit on aasta teise kvartali põhitegija	6
Torm räsib kõige enam Lääne-Virumaa metsi	8
Tormimurd tuleb koristada enne kevadet	10
Metsa kasvatamise röömudest ja muredest	11
Halumasinaga tee puid kasvõi üksipäini	12
Tee ise! Auto varjualune	13
Metsaühistute liikmeskond on sel aastal suurenenud viiendiku võrra	14
Esita taotlus toetuse saamiseks internetis	14
Suur söömamees põder – metsade uhkus	15
Toetuste taotlemisega kaasneb ka vastutus	16
Tugiisikute kontaktid	16

Sinu Mets

Sihtasutuse Erametsakeskus väljaanne
Projektijuht: Pille Rõivas
 pille.roivas@eramets.ee | tel 683 60 50

Tootja: AS Postimees
 Teema- ja erilehtede osakond
 Maakri 23a, Tallinn
 tel 666 2202 | faks 666 2301

Toimetaja: Rain Uusen
 rain.uusen@postimees.ee | tel 666 2194

Küljendaja: Andrus Rebane
Esikülje foto: Priit Simson, Postimees

Õppelehe väljaandmist
 rahastab Keskonnainvesteeringute Keskus.

Kohtudes vana hea sõbraga, küsime alati, kuidas tal läheb. Niisamuti küsime seda mõnelt tuttavalt, kellega võib-olla isegi väga tihti kokku ei satu, ent sellegipoolest tunneme huvi tema käekäigu vastu. Ma tahaks uskuda, et eestlased ei küsi seda küsimust vaid tervitamise eesmärgil nagu inglased, vaid ikka siirast huvist.

Kuidas on lood sinu metsaga?

Ega tavaliselt jäädagi sellele küsimusele vastates pikemalt rääkima – jututeemad lähevad suhteliselt kiirelt mujale. Tegemist on inimliku huvi ja hoolimisega.

Väiksena imestasin, et mu vanaema räägib lilledega. Ta selgitas: ka lilled soovivad, et nendega räägitakse ning vastutasuks öitsevad nad seetõttu kaunimalt. Ja õigus tal oligi – ta lillepeenrad olid tõesti lopsakad ja kaunid.

Olen kindel, et kui tal oleks olnud metsa, oleks ta käinud ka oma metsas puudega vestlemas. Ja see polegi tegelikult nii ebataoline, ent võib-olla lihtsalt vahepeal unustatud tegevus.

Samamoodi on metsaga. Mets vajab samuti siirast hoolt, hoolitsemist. Metsa suurim vaenlane on tulekahju, mis hävitab kõik.

Õnneks on meil tulekahjude statistika viimastel aastatel küllaltki tagasihoidlik, ent see muutus pole toimunud iseenesest. Metsa heaolusse on investeeritud palju ning palju on veel teha.

Metsaomanikel on võimalus taotleda Erametsakeskusest raha, et rajada oma metsa tuletõrje veevõtukohti ning vajalikud juurdepääsuteed, rajada ja hoida korras tuletõkestusriba või -vööndit. Ka saab taotleda raha suitsetamis- ja lõkketegemiskoha loomiseks ja tähistamiseks. Niisamuti on võimalus taotleda toetust kahjustatud metsa taastamise investeeringutele ja majandusliku väärtuse parandamiseks ning metsa inventeerimis- ja metsamajandamiskava koostamiseks.

Lisaks on mul hea meel, et metsandus käib IT-lahenduste arenguga ühte jalga. Mõtlen siinkohal just taotluste esitamist – oleme ju kõik juba harjunud ajama oma igapäevaseid pangaasju läbi interneti. Ei mingit seismist, ei mingit ootamist.

Samamoodi saab esitada ka taotlusi metsatoetuse saamiseks. Metsa majandati juba vanal ajal, aga kes siis oleks ettegi kujutanud, et tegevusteks metsas saab taotleda toetust ning selle taotlemine käib tehnoloogia abil kodust lahkumata.

Tänapäeval pole sellised tehnilised võimalused enam võõrad ning ajapikku tundub see ainuõige viisina. Ka see on üks viis hoolida meie metsast, pakkudes usaldusväärset tugisüsteemi, häid tehnilisi lahendusi ja reaalselt rahalist tuge.

E-Pria kaudu taotledes on igal taotlejal võimalik näha oma taotluste reaalselt seis. Kui kõik metsaomanikud taotleksid toetusi läbi e-keskkonna, võiks metsaomanike kogunemistel järgneda tervitusele küsimus: «Kuidas läheb sinu taotlusel?»

Hea metsaomanik soovib ju minna metsa nii tihti kui võimalik, et küsida kas või igalt puult, kuidas neil läheb.

Vaevalt sooviks ükski metsaomanik kuulda vastuseks, et läheb kehvasti – ikka vastupidi. Ja pealegi annab terve, hooldatud ja elujõus mets meile ka jõudu.

Millal sina viimati oma metsas käisid?

Pille Rõivas
 Metsanduse
 kommunikatsiooni-
 juht

Erametsade majandamine tuleb kättemõju tagant välja aidata

Pool Eesti territooriumist ehk 2,3 miljonit hektarit on kaetud metsaga. Sellest omakorda ligi pool ehk veidi alla miljoni hektari kuulub eraomanikele, keda on üle 60 000. See on suur hulk inimesi, kellest vägagi olulisel määral sõltub kogu Eesti metsanduse käekäik.

Jaanus Tamkivi
keskkonnaminister

Paraku pole paljud erametsaomanikud hakanud oma metsade võimalusi veel kasutama, sest neil jääb puudu vajalikest teadmistest, suutlikkusest ja kindlustundest. Kuid olulisem põhjus, miks erametsade majandamine on kättemõju tagant jäänud, peitub ebasoodsas maksusüsteemis.

METS NÕUAB PIDEVAT PANUSTAMIST

Praegune tulumaksuseadus ei arvesta erametsade majandamise eripära. Metsaga ei ole ju nii, et igal aastal muudkui külvad ja lõikad. Mets annab saaki pärast seda, kui peremees on sinna tublisti oma vaeva, aega ja raha panustanud.

Eriti kehtib see väikemetsaomaniku puhul. Kui väikemetsaomanik müüb oma metsa puitu, on see pigem ühekordne tehing, mitte pidev majandustegevus. Kõige sellega peab erametsaomaniku tulumaksustamisel ka arvestatama.

Tõsi, 2008. aastal hakkas kehtima seadusemuudatus, mis lubab oma kinnistult saadud puidu müügitulust maha arvata kuni 45 000 krooni. Kuid see puudutab ainult füüsilisest

isikust ettevõtjaid, keda on umbes viis protsenti erametsaomanikest. Nii et märkimisväärt mõju sellel seadusesätel erametsandusele pole.

TULUMAKSUSEADUSES TULEVAD MUUDATUSED

Nüüd on valmimas tulumaksuseaduse uued muudatused, mis peaksid senisest rohkem arvestama metsamajanduse eripära.

Keskkonnaministeerium on teinud ettepaneku võtta erametsaomanikule tulumaksu määramisel arvesse neid kulutusi, mis on tehtud kolme aasta jooksul pärast tulu saamist. See tähendab, et väikemetsaomaniku puidu müügist saadud tulult arvestatakse tulumaks maha alles kolme aasta pärast, arvestades selle aja jooksul tehtud kulutusi.

Eelnõu kohaselt laieneb ka arvesse minevate kulutuste ring. Kui praegu kehtiva seaduse järgi saab metsaomanik tuludest maha arvata vaid metsa uuendamiseks tehtud kulutused, siis muudatus peab silmas kõiki metsa majandamiseks tehtud kulutusi.

Ja veel üks meie ettepanekust on see, et maksustamise erikord peaks hõlmama lisaks praegusele kasvava metsa raieõiguse müügile veel nii uuendusraiate kui ka kõikide teiste raiete käigus saadud metsamaterjali müüki.

Väikeomanik, kes raiub metsa kord kümne aasta jooksul, teeb ju korraga nii harvenduskui ka uuendusraiet. Ka saadud puitu ei hakka ta eraldi hunnikutesse sorteerima, vaid müüb selle korraga.

Kõik need kavandatud muudatused tähendavad, et metsaomanikud hakkavad tulumaksu maksma vaid nendelt tuludelt, kust on maha arvatud nii metsa uuendamiseks kui ka majandamiseks kolme aasta jooksul tehtud kulutused.

KAOB EBAÕIGLUS JA TÕUSEB TULU

Rahandusministeeriumis valmiv uus tulumaksuseadus peaks jõustuma järgmise aasta 1. jaanuaril, kuid enne toimub selle lõplik arutelu riigikogus.

Kui kavandatud muudatused saavad teoks, kaob ebaõiglus erametsaomanike maksustamisel ja nad saavad suurema kindlustunde tegeleda oma metsade majandamisega – nii paraneb kogu meie metsanduse jätkusuutlikkus.

Kui erametsaomanikud hakkavad oma metsi tõhusamalt majandama, kasvab sellest kasu kogu Eesti majandusele.

Teadlased on välja arvestanud saamata jäänud tulu, mis tekib üleküpsenud ja raiumata jäänud metsade tõttu. Arvestused näitavad, et kui aastas häviv või kaotab väärtuse ülekasvamise tõttu viis protsenti (seitse miljonit kuupmeetrit) metsa, kaasneb sellega umbes 700 miljonit krooni kahju.

Kui siia lisada veel, et ühe kuupmeetri puidu kasutamine loob 540 krooni eest lisandväärtust ja 140 krooni maksutulutulu, tähendab seitse miljonit kuupmeetrit õigel ajal raiumata puitu enam kui nelja miljardit kaotatud krooni.

Artikkel ilmus täismahus 29. oktoobril 2010 ajalehes Meie Maa

Haanja koolilapsed käisid õppereisil Sagadis

Kui 14. septembri varahommikul Haanjast Sagadi poole teele asusime, töötas ilm tulla ilus ja päev põnev. Olgu ette rutates öeldud, et me ei pidanud reisil pettumata.

Nagu mujalgi, nii on ka Haanja vallas üksjagu tegusaid inimesi, kes mõtleavad ja pingutavad selle nimel, et kogukonnale üht-teist pakuda.

Üks sellistest on erametsandusega tegelev Erki Sok.

Teades meie kandi laste kesiseid majanduslikke võimalusi ja olles huvitatud laste silmaringi laiendamisest, kirjutas ta koolimetsa projektitaotluse sihtasutusele Erametsakeskus, ning projekt kiideti ka heaks. See sisaldas muu hulgas Võrumaa kooliõpilastele õppe-reiside korraldamist RMK Sagadi metsakeskusesse.

ÜLLATUSTEROHKED KOGEMUSED

Sagadi metsakeskuse giidide juhendamisel läbisime Oandu-Altja matkaraja, kus uurisime pinnavorme, taimi ja loomi ning loomade tegevusjälgi.

Sisemaalt saabunud lastele oli omaette elamusena ka mere ääres olemine ja paadikuuride nägemine.

See, mida õpilased olid lugenud vaid õpikuteist, tuli nüüd ehedal kujul kätte ja pakkus äratundmisrõõmu.

Matkarajale järgnes Sagadi metsamuuseumi näituse «Puudest algab mets» külastamine. See oli ääretult huvitav väljapanek, ning pakkus lastele võimalust kasutada kõiki oma meeli.

Vaid nägemismeelele orienteeritud, kuid elamusterohke oli väljapanek Sagadi looduskooli õppeklassis. Nimelt oli seal võimalus erinevaid organisme mikroskoobi all jälgida. Kui põnev ja

üllatusterohke! Sellise ruumilise pildi nägemine oli enamikule meie lastest esmakordne.

KVALITEETSED KOGEMUSED

Reisi n-ö maiuspalaks kujunes mõisa külastamine, mis pakkus elamusi, millega lapsed varem polnud kokku puutunud, sest meie kandis selliseid mõisaid pole.

Sagadist koju jõudsimise teadmise poolest märksa rikkamatena. Tagasiside lastelt on olnud vaid positiivne, sest Sagadis pakuti oli mitmekesine ja uudne. Õpetajana lisan, et vahetult kogemisel saadud teadmistel on vaid raamatust loetuga võrreldes hoopis teine kvaliteet.

Veel kord suur tänu Erki Sokale, kes võttis vaevaks selle projekti kirjutada ja eest vedada ning meid RMK Sagadi huvitavasse metsakeskusesse viis. (Anne Heier)

Maa-ameti enampakkumistel on ostja leidnud 84 protsenti kinnistutest

Maa-amet oli tänava oktoobri lõpuks müünud enampakkumistel 1757 maaüksust ehk ligi 84 protsenti müügis olnud maadest. Riigikassasse on maamüügist laekunud 387,2 miljonit krooni.

Kokku on 2010. aastal enampakkumisel olnud 2094 maaüksust kogupindalaga 15 229 hektarit ja alghindade kogusummaga 605,3 miljonit krooni.

27. oktoobriks oli võõrandatud ehk sõlmitud lepingud 1757 maaüksuse osas, kogupindalaga 16

906 hektarit, kogusummaga 461,25 miljonit krooni.

Võõrandatud maaüksuste koguhulgast on looduskaitsete piirangutega maaga tasaarvestatud 191 maaüksust (kokku 3113 ha ja ligi 92,6 mln kr). Tasaarvestusmenetlustes tasuti rahas ligi 18,5 miljonit krooni. Seega – 27. oktoobri andmeil oli reaalne rahaline laekumine riigile maatükkide müügist ligi 387,2 miljonit krooni.

Kõige rohkem maid, 716 üksust, kokku 92,5 miljoni krooni eest müüdi Saare maakonnas. Rahaliselt teenis maa-amet riigile kõige rohkem Harju maakonna maaüksuste müügist – 258 maatüki müügist laekus ligi 156,7 miljonit krooni.

Kõige vähem, 17 maaüksust, leidis ostja Valga maakonnas, kokku ligi 5,3 miljoni krooni eest.

(Andres Pöld, maa-ameti nõuniku kt, allikas: keskkonnaministeeriumi uudiskiri)

Õueõppepäev Pähnil

30. septembril sõitsime Pähnille, kus toimus õuesõppepäev «Käbimatematika». Alustuseks mängisime paaris ja paaritu arvu mängu, pärast mida valisime endile paarilised.

Paarilistega ühes loendasime samme istumiskohani, kus täitsime töölehti – ära oli vaja tunda geomeetrilisi kujundeid.

Edasi viis matk sipelgapesa juurde, kus mõõtsime selle kõrgust ja püüdsime ära arvata ümbermõõtu. Läheduses kasvas lehis ja matkajuhilt saime teada, et lehisel võib kimbus olla kuni 50 okast.

Siis jõudsime lagendikule, kus mängisime kiiruse ja nuputamise mängu. Tagasiteel koju käisime Rõuges «Eesti ema» monumenti vaatamas.

Aitäh giidile, bussijuhile ning Karli ja Kristjani isale, kes meie päeva Pähnil toetas. See päev meeldis meile väga. (Keidi Fomotskin, Haanja-Ruusmäe põhikooli 4. klass)

Aasta puitehitis selgub 23 seast

Konkursile «Aasta puitehitis» on esitatud 23 ehitist ning neist parimaid autasustatakse 25. novembril Kumus peetava puitarhitektuuri konverentsi lõpus.

Konkursile esitatud ehitiste hindamiseks on moodustatud kuueliikmeline žürii, kuhu kuuluvad esindajad erinevatest erialaliitidest. Konkursile laekunud 23 ehitise hulgas valis žürii põhjalikumaks tutvumiseks välja 14.

Konkursile võis oktoobri lõpuni esitada silmapaistvaid ehitisi, millel on domineerivaks ehitusmaterjaliks puit.

Konkursile esitatud ehitiste puhul hindab žürii ehitise arhitektuurilist lahendust, sotsiaalset konteksti, materjalikasutust ja ehitustehnilist kvaliteeti.

«Võrreldes eelmiste aastatega on esitatud hoonete hulgas rohkem ühiskondlikku funktsiooni täitvaid ehitisi ja enam tähelepanu on pühendatud energiasäästule,» kommenteeris Puuinfo projekti juht Märt Riistop.

Konkursi korraldab Puuinfo ja Eesti Metsatööstuse Liit. Parimaks puitehitiseks tunnustatud

hoone arhitekti tunnustab Eesti Kultuurkapital 30 000-kroonise peapreemiaga.

Lisaks peapreemiale tunnustavad ettevõtted erikategooriate parimaid. Vineeri kasutamise kategooria parimat premeerib UPM-Kymmene Otepää Vineeritehas AS 10 000 krooniga, parima hõvelmaterjali kasutajale annab Raitwood (Rait AS) 10 000 krooni ja parimat liimpuidu kasutajat tunnustab 10 000 krooniga Peetri Puit OÜ.

Esmakordselt antakse välja eriauhind parima tehase majatootjale «Aasta tehase majatootja 2010», mille on välja pannud Eesti Puitmajaliit.

Aasta puitehitise tiitli saaja koos teiste väljavahetutega kuulatakse välja 25. novembril Kumu kunstimuuseumi (Weizenbergi 34, Tallinn) suures auditoriumis kell 17.30.

Võitjate väljakuulutamisele eelneb puitarhitektuurile pühendatud rahvusvaheline konverents «Puit – homse elukeskkonna võti», mis algab eelnevatel saalis kell 13.

Lisainfo vaata internetist aadressil www.puuinfo.ee.

Metsandusfirmad väärtustagu rohkem spetsialiste

Põlvamaa piirkondlik tugiisik Tarmo Lees alustas tänavu sügisest kena traditsiooni ja pani Luua metsanduskooli päevases osakonnas metsanduse eriala õppivale Põlvamaalt pärit noorele oma teenistusest välja Põlva Metsaomanike Seltsi nimelise stipendiumi, mille sai metsanduse eriala 3. kursuse õpilane Kaivo Kaljuvee.

Rain Uusen

teemalehe toimetaja

Mida sinu jaoks sisuliselt ja praktiliselt Põlva Metsaomanike Seltsi stipendiumi saamine tähendab?

Stipendium aitab mind palju. Kuna Luualt on transpordiühendus väga nadi, siis esiteks tahaks endale stipendiumi eest rattad alla saada ja kui midagi üle jääb, siis see läheb endale korraliku saevarustuse soetamiseks.

Millised ülesanded või vastutuse stipendium sulle paneb?

Kindlasti on see stipendium hea motivatsioon õppida ja seda see on ka minu jaoks.

Stipendiumi saamine tõmbas mulle küllaltki palju tähelepanu nii koolis kui ka mujal. Paljud küsivad, kas mul on koolis ainult viied ja kas ma olin musterõpilane, et just mina selle stipendiumi sain.

Aga seda kindlasti mitte, enda arust olen ma üpriski tavaline koolipoiss, kes püüdleb ainult paremuse poole.

Kellena sa end pärast metsanduse hariduse omandamist töötamas näed?

Minu unistus on omada väikest metsafirmat, mis tegeleks metsa majandamisega ehk puudutaks selliseid teemasid nagu metsa ülestöötamine, raiete planeerimine, puidu turustamine ja metsa kasvatamine.

Kindlasti ei saa minust inimest, kes päevad läbi kontoris istub – pigem olen igapäevaselt metsas, sest mind lihtsalt tõmbab metsa.

Miks metsandust õppida?

Eestis on palju metsa ja seda on vaja targalt majandada. Lisaks metsast puidu hankimisele on metsal palju muid kasutusviise, näiteks turism, sportimisvõimalused või jahipidamine. Aga kõigi nende teostamiseks peaks mets eelkõige korras olema.

Kui metsa mitte hooldada, poleks Eesti metsad sugugi nii heas seisukorras, nagu need praegu on.

Selleks, et Eesti metsad oleks korras, tuleb neid aga õigesti majandada ja kust mujalt ikka neid teadmisi saab, kui mitte koolist ja õppides.

Millised on sinu arvates Eestis metsanduse tulevikuküsimused, millega just sina lähiaastail tahad tegelema hakata või mida olulisemad pead?

Põlva Metsaomanike Seltsi nimelise stipendiumi sai sel aastal Kaivo Kaljuvee.

Foto: erakogu

Arvan, et üheks põhiliseks probleemiks on see, et metsandusega tegelevates firmades pole piisavalt kvalifitseeritud inimesi. Näiteks võetakse raiemehesks suvaline mees, kes on mootorsaagi varem käes küll hoidnud, aga ta ei tea sortimentide kvaliteedist mitte midagi.

Firmadele on see justkui kasulik, kuna see mees ei küsi ka nii palju palka, kui küsiks paberitega raiemees.

Tegelikult tekitab ta aga ilmselt hoopis suurt kahjumit, kuna ei löika õigeid sortimente. Edasi läheb see materjal aga saekaatritesse, seal on kvaliteedikontroll, mis praagib halvemad ja vale kvaliteediga notid välja. Ja siis öeldakse, et metsamees ei oska metsa lõigata.

See viib ju aga metsameeste maine alla! Minu arust peaksid metsandusfirmad väärtustama ikkagi oma ala spetsialiste.

Kui oluliseks pead metsanduse rolli kodukandi eluolu arendamisel?

Kindlasti on see perspektiivikas ala. Mets meie ümber kogu aeg kasvab ja seda on vaja hooldada, sest õigesti hooldatud metsast saame maksimaalset tulu.

Mida peaksid sinu arvates tavainimesed metsandusest (rohkem) teadma?

Inimesed peaks endale selgeks tegema, et meie kui metsamehed ei hävita metsa, vaid kasvatame seda ja raiumisega teeme üldjuhul metsa tervemaks.

Harvendusraie käigus praagitaks kõik haiged ja alla jäänud puud välja, alles jäävad tugevamad ja tervemad. Lageraiega võetakse tegelikult mets küll maha, aga see uuendatakse uute puudega, mis on tavaliselt teisest liigist – nii hoitakse metsa tervemana, sest vana metsa haigused ja kahjurid uut metsa enam ei rüüsta.

Metsanduse areng puudutab meid kõiki

Metsanduse hea käekäik sõltub suuresti kümnetest tuhandetest metsamaa omanikest. Keskkonnaministeeriumi eestvõttel valmiva uue metsanduse arengukava ülesanne on muuta metsade majandamine omanikele enesestmõistetavaks ja tulusaks.

Indrek Laas

keskkonnaministeeriumi
metsaosakonna peaspetsialist

Arengukavas aastani 2020 kavandatud raie-
maht on 12–15 miljonit kuupmeetrit aastas.
Umbes nii palju puitu kasvab igal aastal metsa
juurde.

Hinnanguliselt peaks selline raiekogus and-
ma tööd rohkem kui 28 000 inimesele, looma
aastas tublisti üle kuue miljardi krooni tulu
taastuva loodressursi kasutamisest ning tooma
eelarvetesse maksudena üle 1,6 miljardi
krooni.

OMAVALITSUSTEL OLULINE OSA

See kõik on otseselt seotud kohalike omavalit-
sustega, sest just meie kohalikud elanikud on
need, kes seda ressursi kasvatavad ja kasuta-
vad. Eesti metsad on liigiliselt ja vanuselisel
mitmekesised, mis loob metsade kasutamiseks
erinevaid võimalusi.

Just kohalikest vajadustest lähtuvad planeer-
ingud määravad, kas metsamaad kasutatakse
metsa majandamiseks, loodusväärtuste kait-
seks või puhkemajanduseks ja turismiarendu-
seks.

Kasutusvaldkonnast sõltuvad omakorda

Metsanduse arengukava kolm peamist eesmärki

Valmival metsanduse arengukaval aastani 2020 on kolm peamist eesmärki:

- kasutada pikas perspektiivis puitu kui taastuvat loodusressursi puidutööstuses ning energeetikas juurdekasvu ulatuses;
- teha metsa tootlikkuse säilitamiseks metsauuendustöid vähemalt pooltel uuendusraiealadest;
- ohustatud ja Eestile omaste liikide populatsioonide hea seisundi säilitamiseks võtta kaitse alla vähe-
malt 10% metsamaa pindalast ja parandada rangelt kaitstavate metsade esinduslikkust.

Metsaomaniku otsus küpset metsa raiuda ja puitu müüa on oluline, sest:

- see suurendab lisaks ta enda sissetulekule oluliselt tööhõivet puidutöötlemise ja -transpordi sekto-
ris;
- suurendab erinevate maksude laekumist;
- suurendab ekspordist teenitavat tulu;
- vähendab kulusid sisseveetavatele energiakandjatele.

Seega – metsa aktiivne ja mõistlik majandamine toob tulu kõigile.

ALLIKAS: INDREK LAAS

inimeste tegutsemisvõimalused. Metsanduse-
le ja seeläbi ka kohalikele elanikele avaldavad
mõju ka kohaliku omavalitsuse investeerimis-
otsused ja toetusmeetmed.

PUIDUKASUTUS KASVATAB TULU JA TÖÖHÕIVET

Eestis on palju küpseid ja üleseisnud okaspuu-
ja lehtpuumetsi. Kui arenenud tööstuse näol

on okaspuu- ja kasepalgile turg olemas ja nen-
de hind soodne, siis lepa ja haava peamine ka-
sutusvaldkond on kohalik taastuvenergeetika.

Saetööstusse mittesobiva puidu tihumeet-
rist saab katlas umbes 1,5 MWh soojusener-
giat. Metsaomanik teenib sellest umbes 450
krooni ning tööd saavad puidu ülestöötaja,
väljavedaja ja puidu transportija.

Peale kuuse, männi, kase ja lepa kasvavad
Eestis ka saar ja tamm. Kõvadest lehtpuudest
saab mööblit, treppe, uksi, tööpindu, aknalau-
du, põrandakatteid ja muud.

Kõvalehtpuude töötlemine alates saagimi-
sest ja kuivatamisest on väikeettevõtluse pä-
rusmaa. Siin on aga veel kõvasti arenguruu-
mi.

Lisaks maamaksule jõuab kohaliku omava-
litsuse eelarvesse ka osa füüsilise isiku tulu-
maksust. Seega on puidupõhise väikeettevõt-
luse ja energiavarustussüsteemi arendamine
oluliselt mõttekamad tegevused, kui sissevee-
tava fossiilse kütuse ammutamise ja transpordi
toetamine.

Lisaks võib eeldada, et puiduenergiale ei
rakendata tulevikus võimalikke süsinikumak-
se.

Nii et puidu ja metsa kui taastuva loodusva-
ru kasutamise suurendamine aitab kaasa iga-
ühe heaolu paranemisele.

Metsanduse areng ja puidutööstus on tihedalt seotud, olles aluseks ka tuhandete uute töökohtade loomisele.

Foto: Raigo Pajula

Metsanduse arengukava koostamise kohta
loe lisaks internetist aadressil www.envir.ee/1101994

Metsaomanik peab keskkonnaametile esitama metsateatise ka näiteks metsakahjustuste korral. Pildil koprakahjustused Võrumaa metsas. Foto: Erametsakeskuse arhiiv

Millistel juhtudel tuleb esitada metsateatis?

Paljud metsaomanikud on teinud imestunud näo, kui kuulevad, et keskkonnaametile tuleb metsateatis esitada ka metsauuendamise või avastatud metsakahjustuse korral.

Erki Sok

erametsanduse tugijäik Võrumaal

Metsaseaduse kohaselt kontrollib keskkonnaamet 15 tööpäeva jooksul nõuetekohase metsateatise saamisest arvates kavandatud tegevuse õiguspärasust ja kui tegevus vastab nõuetele, teeb metsateatisele märke «lubatud».

Kui tegevus ei vasta nõuetele, tehakse märge «ei ole lubatud». Sellisel juhul põhjendab keskkonnaamet seda ka kirjalikult, andes ühtlasi soovitusi tegevuse õigusaktidega vastavusse viimiseks.

Metsateatis tagastatakse esitajale kas allkirja vastu, posti teel tähtitud kirjjana või digitaalselt allkirjastatult e-posti teel.

Kui kavandatud tegevuse lubamine või lubamata jätmine nõuab kooskõlastamist või metsakaitseeksperimenti tegemist, on keskkonnaametil metsateatise kontrollimiseks aega kuni 30 tööpäeva.

Metsaomanik võib teha raieid ja uuendada metsa pärast lubava märke metsateatise keskkonnaametilt tagasisaamist ning teha seda 12 kuu jooksul esitajale metsateatise kättetoimetamise või allkirja vastu kätteandmise päevast arvates.

Metsamaterjali koondamist ja kokkuvedu võib teha ka hiljem kui 12 kuud pärast esitajale metsateatise kättetoimetamist või allkirja vastu kätteandmist.

Metsateatist esitamata võib metsaomanik

raiuda kolm tihumeetrit puitu metsamaa ühe hektari kohta raie korras, mis on selles metsaosas õigusaktiga lubatud, kuid mitte enam kui 20 tihumeetrit kinnisasja kohta aastas.

Tuleta meelde!

Metsateatise esitamist kirjeldab metsaseaduse § 41.

Metsaomanik või tema esindaja (edaspidi esitaja) esitab keskkonnaametile metsateatise:

- kavandatavate raiete kohta;
- kavandatava metsa uuendamise kohta;
- metsakahjustuste ja pärandkultuuriobjektide kohta kohe pärast seda, kui ta on nendest teada saanud.

Metsaseaduse tähenduses loetakse mets kahjustatuks, kui:

- puistus on surevaid või tüvekahjuritega värskelt asustatud, värskelt ulukite kooritud või äsja tuule murtud või heidetud esimese rinde puid rohkem kui viis protsenti puude üldarvust;
- rohkem kui 20 protsendil puudest on putukate söödud okkaid või lehti enam kui 25 protsendi ulatuses;
- puistu kasvutingimused on oluliselt muutunud üleujutuse või keskkonna saastumise tõttu;
- puistus on olnud metsatulekahju pindalaga vähemalt 0,1 hektarit.

Kui metsateatise esitab omaniku esindaja, lisatakse metsateatisele esindaja esindamisõigust tõendav dokument.

Metsateatis loetakse keskkonnaametile kättetoimetatuks, kui:

- esitaja on selle keskkonnaametile allkirja vastu üle andnud;
- tähtkirjaga saadetud metsateatise on postiasutus keskkonnaametile allkirja vastu üle andnud;
- esitaja on selle edastanud isiku üheselt tuvastamist võimaldava elektroonilise kanali kaudu või kui elektrooniliselt esitatud teatis allkirjastatakse digitaalselt.

Eesti erametsanduse edendajad käisid tutvumas Saksamaa metsandusega

Eesti erametsandustegelastel oli septembris võimalus tutvuda ühistute tegevusega Põhja-Saksamaal. Kuigi kõike sakslaste rakendatavat ei saa kindlasti üks ühele Eestisse ületua, sobib nii mõnigi sealmail nähtust proovimist ka Eestis.

Jaanus Aun

SA Erametsakeskus juhatuse liige

Eesti metsandussektori arendamisel on tihti-peale eeskujuks võetud Põhjamaade malle. Pilguheit Soome-Rootsi metsaühistutele aga näitab, et nende tegevus toimub tasemel, kuhu eestlastel veel niipea asja ei ole.

Ühistutesse kuuluvad seal sajad tuhanded metsaomanikud ning nende omandis on suured tselluloositehased ja saeveskid. Põhja-Saksa ühistute arengutaseme kättesaamine näib realistlikum.

Tööstusettevõtted Põhja-Saksamaal ühistutele ei kuulu, küll aga korraldatakse nõustamist, toetusraha jõudmist metsaomanikeni ja organiseeritakse puidu turustamist.

Saksamaa mastaapsust arvestades on loomulik, et ühistute tegevuse ulatus ja põhimõtted piirkonniti erinevad. Märkata oli, et ida pool on ühistute roll nõrgem kui Lääne-Saksamaa aladel.

Nii näiteks oli Mecklenburg-Vorpommerni liidumaal jätkuvalt väikeste, peamiselt mitmetulunduslike tegevustega tegelevate metsaühistute võrgustik. Siiski oli 13 väiksemat ühistut moodustanud keske müügiorganisatsiooni (keskühistu), mis korraldas aastas ligi 50 000 tm metsamaterjali müüki. Müügitööga said hakkama keskühistu juhatuse liikmed, palgalist tööjõudu seal polnud.

Seevastu näeb Alam-Saksimaal mitmeid keskühistuid, mille müügiimaht jääb aastas suurusjärku 250 000 – 300 000 tm ning kus ühistu töötajate koosseisu kuuluvad nii metsnikud kui logistikud-müügiühid.

RIIK PANUSTAB OLULISELT

Tänapäevasele toetuste maailmale omaselt käib avaliku sektori tugi kaasas ka erametsanduse edendamisel. Toetatakse metsaomanikke erinevate metsakasvatustööde läbiviimisel, aga oluliselt panustab riik ka metsaühistute süsteemi arengusse.

Keskmine erametsaomand on väike ja omanikud metsaasjades üsna võõrad – metsad vajavad aga ometigi majandamist. Nii nähaksegi ühistus seda organisatsiooni, kes metsaomaniku jaoks metsatööde läbiviimise ja puidu müügi võimalikult lihtsaks ja usaldusväärseks teeb.

Saksa riik toetab otseselt puidu turustamist, said Põhja-Saksamaa kolleegidel külas käinud E

Kasutusel on erinevad toetusmodelid nõustamiskulude osaliseks katmiseks, aga ka näiteks ühistu halduskulude hüvitamiseks. Läbi-vaks jooneks on, et riik soosib toetustega suuremate ühistute teket ja suunab ühistuid jätkusuutlikkuse tagamiseks ise rohkem raha teenima.

Väikeste ühistute pikaajases hakkama saamise võimes kaheldakse. Nii toetatakse Mecklenburg-Vorpommernis väiksemate ühistute ühinemist ning ühinenud ühistute tegevust nende halduskulude osalise hüvitamise teel.

Alam-Saksimaal on ühistu tegevustoetus

aga ajas kahanev – kümneaastase perioodi jooksul saab esimesel neljal aastal 60% ühistu kuludest katta riigi toetusest, seejärel 50% ning viimase kahe aasta jooksul 40% kuludest.

Tähelepanuväärne oli seegi, et riik toetab otseselt puidu turustamist. Kellelegi ei maksta küll kinni metsa raie- või puidu transpordiga seotud kulusid, kuid hüvitatakse ühistu kulusi puidumüügi korraldamisel – ühistu korraldab eraomaniku metsas raietöö ja organiseerib puidu müügi.

Ühistule puidu turustamise organiseerimise tasuks makstud toetuse määr oli Alam-Sak-

simaal 1,6 eurot iga müüdü metsamaterjali tm kohta, mis kohalike kinnitustel moodustas ligi 1/3 puidu müügi korraldamise kogukulust. Puidutööstus vajab toorainet ja riik on sellisel moel appi tõtanud.

EESTI TEE?

Kümmekond aastat tagasi Saksa metsatund- gitega vesteldes küsisid nad, kas Eestis on met- sanduses Saksamaaga samalaadsed mured. Teadmata nende probleemistikku, palusin täpsustada, mis muret teeb.

Selgitati, et põhiprobleem on selles, et er- ametsaomanik ei tunne raie vastu huvi – elab linnas ja arvab, et las sirgub omasoodu. Minule oli probleem toona arusaamatu. Meie märksõnaks oli intensiivne raietegevus.

Vahepealsete aastatega on Eestis palju muutunud. Need omanikud, kes tagasisaadud metsast kohe raha tahtsid teenida, on seda ammu teinud – metsaressurss on jõudnud en- nekõike nende kätte, kes ennast pikas perspek- tiivis metsaperemehena näevad.

Samas on meieni jõudnud Kesk-Euroopale ammu tuttav probleem – liigagi passiivne met- saomanik. Et väikemetsaomanik puidu müügi ette võtaks, peab süsteem olema tema jaoks võimalikult lihtne, usaldusväärne ja ka tulu maksimeeriv.

Euroopa kogemusele tuginedes võib väita, et ühistul on siin oluline roll. Ühistu on müü- gitehingus asjatundja metsaomaniku poolele, mis peab tagama tehingu usaldusväarsuse.

Samas ei pea ühistu vahendustehingust suurt tulu teenima. Oma kulud peab küll kae- tud saama, aga kuna eesmärk on maksimeeri- da metsaomaniku tulu, makstakse võimalikult suur osa puidu lõppostja makstavast hinnast välja metsaomanikule.

Pärast raie korraldamist ja puidu turusta- mist saab ühistu aidata ka uue metsapõlve loo- misel (organiseeritakse toetuse saamine ja ist- tutamistööde läbiviimine).

Hea meel on tõdeda, et ka Eestis on ühistud hakanud lisaks nn pehmetele tegevustele tege- lema metsamajandamistööde organiseerimise ja puidumüügi korraldamisega.

Iga metsaomanik valib endale partneri küll ise, aga siiski soovitaks puidumüügi mõtteid mõlgutataval metsaomanikul ka oma metsa asu- kohajärgse ühistuga ühendust võtta ja nende pakutavaga tutvuda. Vähemalt on siis otsusta- miseks rohkem infot.

inud Eesti erametsaomanikud teada.

Autor: Toomas Härm

Infot Põhja-Saksamaa metsanduse ja metsaühistute kohta leiad internetist aadressidel:
www.fwv-mv.de
www.waldmaerker.de
www.wk-hohe-heide.de

Eesti metsaühistute kontaktid leiad erametsanduse infoportaalist aadressil www.eramets.ee.

Juuru-Kaiu metsaühingu liikm

Juuru-Kaiu Metsaühing korraldas oma liikmetele järjekordse õppepäeva. Seekord oli teemaks valitud ohtlike puude langetamine.

Rain Tulp

Juuru-Kaiu Metsaühingu liige

Selgituseks, et puud pole ohtlikud mitte otseselt inimesele, vaid nende kasvukoht on selline, kus langetamine võib olla ohtlik teistele objektidele – näiteks metsas raielangil elektriliini ääres, asulates majade kõrval või kalmistutel. Näiteid võiks tuua ilmselt veelgi, erinevates kohtades ohtlikkuse tase kindlasti ka erineb.

Kõige sagedamini puutuvad metsaomanikud kindlasti kokku puudega, mis kasvavad nende kinnistut läbiva elektriliini ääres. Need puud jäävad enamasti püsti, kuna neid ei julgeta langetada, sest kahju võib olla kasust suurem.

Oht jääda mõnel külal päevaks elektrita on juhul, kui mõni selline puu jääb metsaraie ajal liini äärde püsti ja hiljem tuul selle üksikuks jäänuna ikka elektritraatidele lükkab.

TURVALISUS ENNEKÕIKE

Koolitajaks oli Luua metsanduskooli arboristide õpetaja Kaido Saar. Koolituse kohaks oli seekord siinkirjutajale kuuluv Väljaotsa talu mets.

Objektiks sai valitud metsa ja elamukrundi piiril kasvav mitmeharuline saar. Langetada tuli nii, et see ei lõhuks aeda ja istutatud puud.

Alguses sai tutvutud erinevate vahenditega, mida arboristid oma töös kasutavad. Mitmed asjad, näiteks köied, plokid ja karabiinid on

nagu mägironijatel, kuid enamik töövahenditest on mõeldud siiski spetsiaalselt arboristidele.

Abivahendeid oli arboristil kaasas üsna palju, et neid kõiki siin üles tähendada, aga ühed huvipakkumad olid «kassid», millega puu otsa ronitakse. Kindlasti ka «ragulka» – abivahend, millega lastakse puuharu vahele väike kotike niidiga, millega siis hiljem abikõis üles tõmmatakse.

Koosviibijate seast kostis kohe mitmeid küsimusi, huvi tundi sellegi vastu, palju selline varustus ka maksab. Rahast ei hakka siinkohal rääkima – maksumuseks on üsna korralik summa, aga tehes seda tööd igapäevaselt, on esmajärjekorras kaalul ikkagi inimelud, millel pole hinda.

Ammed õppisid puid langetama

Kõlas arvamusi, et seda tööd saab teha odavamalt, redeli ja kõiega. Valik on teie, ütles spetsialist ja tuletab meelde, et eelkõige peab olema tagatud turvalisus. Samuti on võimalik töid teha ka autotõstukiga, aga nendega igale poole ei pääse.

Ettevalmistava jutuajamise lõpetuseks tõdeti, et kõik variandid on võimalikud, aga riskid tuleb enne tööde alustamist ära hinnata ja seejärel sobiv variant valida.

OHUTU LANGETAMINE

Päeva teine osa oli muidugi puu enda langetamine. Kuna saar oli mitmeharuline ja kõik harud erinevas suunas kaldu, otsustati langetada kõik harud eraldi.

Esmaselt kasutati ragulkat. Valiti välja sobiv puuharu, kuhu sihtida, ja selle proovimise esmaõigus jäeti siinkirjutajale. Sain sellega eeskujulikult hakkama, korduslasku polnud vaja.

Järgnev oli kõik Kaido Saare teha. Kõite ve-

damise ja plokide paigaldamisega abistasid teda kõik koolitusest osavõtjad. Siinkohal olgu öeldud, et arborist ei tegutses kunagi üksi.

Kassidega puu otsa roninud, järgnes puuharude mahasaagimine. Osad sai saetud tavalisel viisil – sälk ette ja töö nagu metsas ikka.

Mõne haru mahavõtmine oli aga veidi keerukam, sest need kasvasid aia poole kaldu. Nende langetamiseks kasutati plokke ja kõisi, mille abil jäeti need pärast mahasaagimist rippele ning lasti hiljem ettevaatlikult alla.

Lõpuks said kõik puuharud maha võetud ilma, et oleks kahjustatud aeda ja sinna istutatud noori kuuski, mis oligi objekti valikul eesmärgiks seatud.

Päeva lõpetuseks ootas kõiki Väljaotsa talu perenaise keedetud maitsev supp – kokkuvõteteid tehtigi juba söögilauas.

Ohtlikke puid oli langetanud nii mõnigi osaleja varemgi, aga ikka redeli ja kõiega. Selist tööstiili nägi enamik koolitatavatest esi-

mest korda ja nii tõdeti üheskoos, et selliselt on ohutum, aga ka muidugi kallim.

Osavõtjatele pakkus ka huvi, kui palju selline töö maksab. Laias laastus, ütles Kaido Saar, võib ühe puu langetamise maksumus olla 500 – 10 000 krooni, aga on ette tulnud ka kallimaid töid.

Kõik oleneb töö keerukusest, objekti asukohast, puude kõrgusest ja harude arvust ning teistestki teguritest. Olgu veel öeldud, et arboristid mitte ainult ei langeta ohtlikke puid, vaid tegelevad ka haigete puude «raviga» – näiteks võetakse maha mädanikuga või kuivanud puuharusid. Ikka selleks, et pikendada puu eluiga.

Näiteks Inglismaal, kus asub palju vanu mõisaparkide, ja ka mujal vanas maailmas, on arboristi amet väga levinud. Kes nüüd ameti vastu veidi rohkem hakkas huvi tundma, peab pöörduma Luua metsanduskooli Kaido Saare poole.

Ohtlikud puud tuleb oskuslikult langetada

Vana, kuivanud okste ja seest õõnsa tüvega puu muutub suure tuulega ohtlikuks nii hoonetele kui ka inimestele.

Evelin Saarva

Luu metsanduskooli õpetaja ja täiendusõppe osakonna juhataja

Mida teha, kui teie hoovis kasvab puu, mis võib juba järgmise tormi ajal maja peale langeda?

Värskel on meeles 8. augusti õhtul möllanud marutuul, mis murdis puid elektriliinidele ja hoonetele, sealhulgas Palamuse kiriku katusesele ja kihelkonnakoolimuseumi saunale. Millal muutub puu ohtlikuks, millal on õige aeg selline puu langetada?

KUTSU KOHALE ARBORIST

Puu ohtlikust saab hinnata nii silmaga kui ka spetsiaalse mõõteriista resistograafia. Lihtsa vaatluse käigus võib hinnata, kas puul on kuivanud oksid, kas võra on ühekülgne või ohtlikult kaldus ja kas tüvel on silmaga nähtavaid vigastusi, lõhesid või seente viljakehi.

Resistograafia saab väga täpse info puu tervisliku seisundi kohta – kas puitu kahjustab seenmädanik, kui suurele osale tüve sisemusest on mädanik levinud, kui tihe on puit ja kui vana uuritav puu üldse on.

Saadud info põhjal võib oletada, kui kaua püsib vaadeldav puu elujõuline ja milliseid hooldusvõtteid peaks selle juures rakendama.

Hoonete lähedal kasvavate ohtlike puude ja okste langetamiseks tuleb kindlasti kohale kutsuda spetsialist – puuhooldaja ehk arborist. Arborist hindab puu seisundit ja otsustab, kas ja kuidas langetustööd teha.

Kasutades õigeid turvavahendeid ja tööriistu, viib ta raietööd ohutult läbi. Kui ohtlikuks muutunud puu kasvab tänava ääres, kuhu saab ligi korvtõstukiga, langetatakse puu tõstuki abiga.

Kui aga puu asub hoonete vahel ja tõstukiga pole võimalik puu lähedale sõita, ronib arborist kõite ja spetsiaalse ronimiseks mõeldud varustusega nagu alpinist puu võrassa ja langeb oksid või tüve tükkaaval, lastes oksad ja notid kõitega aeglaselt maapinnale.

Kindlasti vajate raietööd tegema väljaõppinud spetsialisti ka siis, kui torm on heitnud või murdnud mitmeid puid ja need on risti-rästi üksteise otsas. Sellised tüved võivad olla pinges ja järkamisel võib lahti saetud nott lennata suure kiirusega ettearvamatult suunas.

Väga ohtlik on olukord ka siis, kui üks puu langeb teisele ja jääb sinna rippuma. Kui selline olukord tekib kodu lähedal, näiteks hoovis, tuleb ala nii piirata, et keegi rippes puu alla kõndima ei pääseks ning kiiresti organiseerida puu ohutu langetamine.

PEA KINNI OHUTUSNÕUETEST

Mida teha aga siis, kui sõber kutsub teid metsatöödele appi?

Raielangil töötades peate kandma kaitsekiivrit ja erksavärvilist riietust – isegi siis, kui te ei tööta saega, vaid aitate raietööd tegeval sõbral oksid koristada.

Kiiver kaitseb pead langeda võivate kuivade okste ja muude löökide eest. Metsatöödeks mõeldud kiivri küljes on kõrvaklapid ja sirm ehk näokaitse.

Mootorsaag teeb töötades inimese kõrvadele ohtlikult tugevat müra, seepärast tuleb töötades kasutada kõrvaklappe. Muide, kõrvaklappide vedrud ei väsi nii kiiresti, kui raietöö lõppedes kiivrit riulile seades painutate kõrvaklapid kiivri sisemusse.

Sirm ehk näokaitse tuleb alati enne tööle asumist näo ette tõmmata, sest see kaitseb sae alt lendu tõusvate puutükkide ja saepuru eest.

Erksavärvilise jakiga olete kaaslastele paremini märgatav ja ohtu saab õigeaegselt ennetada.

RAAMATUTARKUSEST EI PIISA

Kui aga soovite ise sae käima tõmmata ja puid langetada, mida peab sellisel juhul teadma ja oskama?

Mootorsaag on raietööde tegemiseks väga tõhus töövahend, seda muidugi juhul, kui saagi osatakse õigesti kasutada.

Samas võib saag muutuda oskamatu inimese käes väga ohtlikuks nii talle endale kui tema lähedal töötavatele isikutele. Kahjuks ei saa raietööde tegemiseks vajalikke õigeid ja ohutuid töövõtteid õppida raamatust, nii nagu ei saa ka auto juhtimist selgeks vaid õpiku abil.

Hädavajalik on läbida praktiline koolitus. Kogenud juhendaja käe all saavad nii selgeks ergonomilised ja ennast säästvad töövõtted, aga ka puude ohutu langetamine, laasimine ja järkamine.

Metsaraietööde tegemiseks vajalikke teadmisi ja oskusi saab Luua metsanduskoolist, vastav kursus kestab kümme päeva ja selle käigus saab iga huviline selgeks vajalikud töövõtted, samuti mootorsae ja võsalõikuri hooldamise.

Arboristide kontaktid leiad Eesti Arboristide Ühingu veebilehelt aadressil www.eestiarboristid.ee.

Soovitused

Mida võiks arvestada metsaraietöödele minnes?

- Raietööd tehes peab kandma turvavarustust – kaitsekiivrit, turvasaapaid, turvapükse, erksavärvilist jakki, kindaid.
- Jaki rinnataskus kannu esmaabipakendit ja mobiiltelefoni.
- Kontrolli, kas mobiiltelefon on laetud ja töökorras ning ära mingil juhul jäta telefoni autosse, vaid pane see jaki rinnataskusse.
- Turvapüksid või ka säärised kaitsevad jalga töötava saeketi eest tänu riide sisse ömmeldud mitmekordsele traatvõrgustikule. Kui töötav saekett puutub vastu riiet, seiskavad turvatraadid saeketi ning jalg jääb terveks.
- Tähelepanu! Turvapükse tuleb kanda turvasaapa peal ja mitte suruda püksisääri saapasse, sest just pükste esiosasse ongi ömmeldud teie jalga töötava saeketi eest kaitsev turvavõrgustik.
- Turvasaabaste sääreosasse ömmeldud turvavõrgustik toimib analoogselt turvapükstega. Turvasaapa varbaosa on tugevdatud terasega, mis kaitseb varbad jalale kukkuda võiva palgi eest. Sageli peetakse turvasaabasteks oranžist kummist turvakummikuid – kahjuks aga puudub turvakummikutel jalalaba osas saeketti pidurdav turvavõrgustik ja seetõttu on esinenud juhtumeid, kus saega on just selles piirkonnas jalga lõigatud. Samuti on talvel kummisaapad väga libedad ja kuigi te võite turvakummikute alla kinnitada libisemist takistavad jäänaelad, on talvel kummijalats väga külm. Seetõttu on talvisteks raietöödeks otstarbekam soetada nahast turvasaapad.
- Langil on raietööd soovitatav teha vähemalt kahekesi, kuid kui töötad ükski, jäta oma lähedastele info, kus sa töötad ja millal koju tuled.
- Langile jõudes pargi auto alati koju sõidu suunas.
- Tugeva tuule, tiheda lumesaju, udu ja äikesega ära raitööd alusta.
- Puude langetamisele asu alles siis, kui oled läbinud vastava väljaõppe.
- Metsaraietöödeks sobib mootorsaag, mille silindrimaht on 50–60 cm³ ja saeplaadi pikkus 15 tolli ehk 37 cm.
- Lisaks mootorsaele läheb raietööde tegemisel vaja tõstekonksu, haaratsit, vähemalt 15 meetri pikkust metallist mõõtelinti, langetuslabidat, kolme langetuskiilu, rippes puu pööramise rihma, käsivinti jpm. Muidugi on vajalik saekütus, kanistrid ja terituskomplekt saeketi teritamiseks, samuti tagavaraket.
- Vajalike abivahendite ja väiksemate tööriistade tarbeks tuleb osta spetsiaalne vöö, millele on võimalik kinnitada erineva suuruse ja otstarbega taskuid ning tööriistu.

Arboristid lõikavad kuivanud oksa tšestukikorvist.

Foto: Luua metsanduskool

Metsaomanikud saavad esitada taotlusi Euroopa Liidu toetuste saamiseks

5. detsembrini võtab Erametsakeskus vastu metsaomanike toetuse taotlusi metsa majandusliku väärtuse parandamiseks, kahjustatud metsa taastamiseks ja metsatulekahju ennetamiseks. Erinevate toetuste eelarve on kokku ligi 40 miljonit krooni.

Metsa majandusliku väärtuse parandamiseks on toetuse eelarves 35,7 miljonit krooni. Kahjustatud metsa taastamiseks ja metsatulekahju ennetamiseks on neli miljonit krooni.

Metsa majandusliku väärtuse parandamiseks ja metsatulekahjude ennetamiseks tehtavate investeeringutega võib alustada järgmisest päevast pärast taotluse esitamist.

TOETUSED ERI OTSTARBEKS

Metsa majandusliku väärtuse parandamiseks saab taotleda toetust hooldusraieks kuni 30-aastasest puistust, kasvavate puude laasimiseks, metsatehnika ja tarvikute soetamiseks, metsa uuendamiseks (mitte lageraiejärgseks uuendamiseks) ning ulukikahjustuste ja taimehaiguste ennetamiseks.

Toetuse taotlemiseks peavad olema metsamaa kohta kantud inventeerimisandmed metsaregistrisse ning hooldusraieks ja metsa uuendamiseks peab olema tehtud metsateatis.

Kahjustatud metsa taastamiseks saab taotleda toetust metsatulekahju või loodusõnnetuse tagajärjel hukkunud puistu taastamiseks: uue kultuuri rajamiseks või looduslike uuendamisele kaasaaitamiseks. Samuti saab taotleda toetust juba rajatud kultuuri hooldamiseks.

Metsatulekahju ennetamise raames saab taotleda toetust tuleohumärgi või -plakati soetamiseks ja paigaldamiseks ning tuletõrje veevõtukohta ja sellele juurdepääsutee tähistamiseks ja korrashoidmiseks, tuletõkestusriba või -vööndi rajamiseks ja korrashoidmiseks ning suitsetamis- ja lõkketegemiskoha rajamiseks ja tähistamiseks.

Nendeks tegevusteks saab taotleda toetust suure ja keskmise tuleohuga maakondades (Harjumaa, Ida-Virumaa, Põlvamaa, Lääne-Virumaa, Pärnumaa, Tartumaa, Võrumaa, Läänemaa ja Valgamaa).

PANE TÄHELE!

Taotlejal on õigus teha töid ja esitada investeeringu tegemist tõendavad dokumendid kuni neljas osas ühe taotluse kohta kahe aasta jooksul pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist. Seega on taotlejal võimalus mitme aasta töid ette planeerida.

Igas maakonnas abistavad tugisiikud ja kon-

Metsaomanik saab toetusi küsida ka metsatulekahjude ennetamiseks.

Foto: Liis Treimann

sulendid taotluste täitmisel. Vastuvõtuajad ja -kohad leiab siit internetist aadressilt www.eramets.ee/infojateated?op=body&&art=1849.

Taotluse saab esitada paberivabalt läbi e-Pria (vaata www.eramets.ee/e-teenused), saata posti teel või tuua ise kohale Erametsakeskuse kontoris Mustamäe tee 50, 10621 Tallinn või saata digitaalselt allkirjastatuna elektronpostiga aadressil metsameede@eramets.ee.

Täpsemat infot toetuste kohta saab erametsanduse portaalist www.eramets.ee/toetused ning Erametsakeskusest telefonidel 6836 059 ja 6836 065, samuti e-posti aadressil metsameede@eramets.ee.

Küsi metsa inventeerimise ja metsamajandamiskavade koostamise kulude kompensatsiooni

Metsaomanikud saavad kuni 10. detsembrini esitada Erametsakeskusele taotlusi metsa inventeerimise ja metsamajandamiskavade koostamise kulude kompenseerimiseks.

Metsa inventeerimise toetuse määr on kuni 100% metsa inventeerimise kuludest, kuid mitte rohkem kui 193 krooni inventeeritud metsamaa hektari kohta.

Metsa inventeerimise toetuse määr koos metsamajandamiskava koostamisega on kuni 100% metsamajandamiskava koostamise kulu-

dest, kuid mitte rohkem kui 248 krooni inventeeritud metsamaa hektari kohta.

Toetuse saamiseks peab mets olema inventeeritud ja metsamajandamiskava koostatud enne taotluse esitamist.

Pane tähele!

Taotlemiseks vajalikud dokumendid:

- Taotlus koos lisaga nr 13
- Metsa inventeerimise või metsamajandamiskava koostamise eest väljastatud arve ärakiri ning selle tasumist tõendava dokumendi ärakiri.
- Metsamajandamiskava koostamise eest toetuse taotlemisel metsamajandamiskava tiitellehe koopia.

Vajadusel saab metsaomanik taotluse täitmisel abi kohalikul metsaühistult või konsulendilt, kelle kontaktid leiab erametsanduse kodulehelt www.eramets.ee.

Hõlpsaim on taotleda toetust e-Pria portaalis internetis aadressil epria.eesti.ee/epria.

Taotluse koos vajalike dokumentidega saab esitada Erametsakeskusele ka posti teel või tuua ise kohale Mustamäe tee 50, 10621 Tallinn. Digitaalselt allkirjastatud taotlused palume saata elektronpostiga aadressil siseriiklik@eramets.ee

ALLIKAS: ERAMETSAKESKUS

Ilves – suur kaunis metsakiisu ja kiskja

Kiskjaliste seltsi ja kaslaste sugukonna ainsaks esindajaks meie metsades on ilves – ladinakeelse nimena on enim kasutatav Lynx lynx, vahel ka Felis lynx.

Valdu Reinaas

Erametsanduse tugiisik Raplamaal

Vanematelt jahimeestelt on kuulnud kirjeldusi, kus üks ilves on murdnud ööga seitse metskitse. Tallinna loomaia vapiloomast ei oskakski arvata, et ta osutub metsas vahel üpris verejanuliseks kiskjaks. Seda siis, kui saakloomi, näiteks metskitsi on külluses.

Raibetest ilvesed ei toitu. Kord juba murtud looma juurde tuleb ta teist või kolmandat korda sööma ülimalt harva. Pealegi on teisigi lihasööjaid, kes ülejäägid oma kõhumurede leevenduseks hea meelega realiseerivad.

ILVESE JÄRJEKINDLUS VIIB SIHILE

Ilvese turjakõrgus võib ulatuda kuni 75 sentimeetrini ja kaal meie Eestimaa seni kuulsaima jahindusteadlase Reidolfi andmeil kuni 45 kiloni.

Ilvese pea muudavad meelde jäävalt ilusaks kaunilt kikkis kolmnurksete kõrvalestade tipus asuvad umbes 5 cm pikkused mustad pintslid ning põskhabe.

Tema ülahaulel on pikad vurrud nagu kassidel ikka ja pea vastaspoelses kehaosas sümpaatne, lüheldane kuni 20 cm pikkune saba.

Tõeliselt ilus vapiloom ja seda mitte ainult meie loomaiaiale. Ubailves, rabailves, huntilves – nii on teda sageli karvkatte eri värvuse tõttu püütud liigitada. Kes on ilvest näinud, tunneb ta hiljem alati ka ära.

Ilves on oma ilusa nahaga (ja jahimeestele võrdlemisi raskelt kättesaadava loomana) äärmiselt hinnatud jahitrofee. Ilves on suurkiskja, kelle kütmine on meil range kontrolli all – igal aastal määratakse maakonniti kindlad kütimislimiidid.

Saakloomadeks peab ilves põdravasikaid, metskitsi, jäneseid, rebaseid, kährikuid, samuti satuvad tema saagiks mägrad, koprad ja erinevad linnud.

Ilves on varitsusjahi pidaja. Hiilib ligi ja seejärel tabab saagi mõne hüppega. Ebaõnnestunud rünnakule jälitusjooksu aga ei järgne.

Mõni aasta tagasi, ühe veebruarikuu lõpupäevil ja paraja külmaga oli mul õnn jälgida metssigade söödaplatsil, kuidas ilves varitses. Umbes 30 cm kõrge künka taha võttis ta sisse ootepoosi – küüniste abil seadis ta tagajalga-

Ilvese tunneb ära isearalike pintslite järgi, mis tema kolmnurksete kõrvalestade tipus asuvad.

Foto: Priit Simson

dele tugeva äratõuketoe.

Nagu saja meetri stardipakuke – ta ootas künnakese taga maadligi, vahepeal tõusis püsti, ringutas ja seadis ootepositsiooni taas sisse. Poole tunni pärast tüdines ja lahkus.

Veerand tunni pärast oli aga tagasi. Jällegi varitses kümme minutit ja lahkus. Lahkusin ka mina, sest oli tõesti külm. Küttida polnud võimalik, kuna maakonnale lubatud arv oli juba täis saanud.

Varasematel öhtudel oli seal käinud maiustamas ka üks valgejänes. Järgmisel päeval käis vanem vennas mul sealsamas vaatamas ja tödes, et jänesele oli järel vaid sabatups. Järjekindlus viis sihile.

ÜKS KITS NÄDALAS

Mõned talved tagasi olid väga lumekehvad. See raskendas ilveste kütimist ja soodustas metskitsede arvu plahvatuslikku suurenemist.

Metsameestena olime kimbatuses, sest metsakultuurid söödi mõningates piirkondades täielikult ära. Möödunud ülimalt lumerohke talv tegi aga tugevad korrektiivid.

Metskitsede söötmiskohta tulnud ilvesel oli pidu missugune. Enamik kitsedest ei pääsenud ilvese söögilauale kuskile.

Mis ilvese kõhutäiest üle ja lumele lebama jäi, kuulus kõhutäiteks metssigadele. Koheva sügava lume tõttu oli aga ilveste kütmine väga keeruline. See toimus metskitsede arvukusele loodusliku regulatsioonina.

Teadlaste arvamuse kohaselt kuulub iga ilvese toiduks minimaalselt üks metskits nädalas. Siinkohal võib nii mõnigi leida, et olgu siis korralikult ilveseid, miks neid kütitakse.

Tuleb aga tõdeda, et meie metsakiisule sobivad söögiks ka koduloomad, eriti lambatalled, ning ka vanaloomast saab ta jagu, kui tahab ja kõht nõuab.

Looduses elavate metsloomade arvukus peaks olema ikka sellistes piirides, milline on ohutu inimestele ja koduloomadele.

Loodus suudab loomade arvukust ka ise reguleerida, kuid see toimib pikaajaliselt, looduse oma rütmis. Kas meil, inimestel, on aga aega ja soovi oodata iseregulatsiooni ja kas see on meie jaoks see kõige sobivam lahendus?

Ilves on ja jääb kiskjaks, nagu seda on meie metsades ka karu ja hunt. Karu on nõus teatud osas oma menüüsse võtma mittelihalist toitu ja talvel ta magab. Ilvesed on aga puhtalt lihatoidulised kiskjad, kes ei rahuldu marjade ja juurikate söömisega ning talvel külmaga on nende toidu-energia vajadus suvest suuremgi.

Ilvese suurele populatsioonile oleks kasuks seegi, kui nad inimesest eemale hoiaks ja oma sügavat metsaelu edasi elaks. Möödunud suvel tuli aga metsade äärsetest taludest mitmeid kõnesid, et lapsed nägid päevasel ajal ja majade läheduses suuri metsakasse, kellel ilusad tuttidega kõrvad.

Kui see info tõele vastas, on see ohu märk, et ilveste arvukus on liiga suureks läinud.

Metsatulu deklareerimine nõuab teadmisi

Aasta lõppedes tuleb deklareerida oma tulud ja kulud.

Mida peaks metsaomanik teadma?

Ülle Läll

MTÜ Minu Mets juhataja, konsulent ja tugiisik

Enamlevinud tehingud on kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjali müük. Vähem müüakse töödeldud metsamaterjali ja metsa koos maaga ning kasutusvaldust.

FÜÜSILISTE ISIKUTE MAKSUKÜSIMUSED

Füüsilise isiku puhul käsitletakse kasvava metsa või metsamaterjali müüki oma vara müügina. Üldiseid, metsa majandamisega seotud kulusid maha arvata ei saa, tulu saamisel tekib tulumaksukohustus, sotsiaalmaksu ei tasuta.

Saadud kasu või kahju on müüdüd vara soetamismaksumuse ja müügihinna vahe. Lisaks on kasut õigus maha arvata või kahjule juurde liita vara vahetamise või müügiga otseselt seotud dokumentaalselt tõendatud kulud (TMS § 37 lõige 1).

Otseselt seotud kuludeks on konkreetse tehinguga seotud hädavajalikud kulud, millela ei saa tehingut sooritada või mis võimaldavad tehingut edukamalt sooritada või mis oleksid tehingu mittetoimumisel jäänud tegemata.

Tehingu hädavajalikuks kuluks või kuluks, millela ei oleks saanud tehingut toimuda, on näiteks metsamaterjali müügi korral raie- ja kokkuveoteenus.

Edukama tehingu tegemiseks võib pidada näiteks enampakkumise korraldamise tasu

kasvava metsa raieõiguse müügi korral. Kasvava metsa raieõiguse müügitulust võib maha arvestada ka metsa uuendamisega seotud kulud, mille kohta on olemas kuludokumendid.

Need kulud on õigus maha arvata samal või järgmisel aastal üksnes metsa raieõiguse võõrandamisest saadud tulust. Muudest tuludest neid maha arvata ei tohi.

Metsaomanik peab eelnevalt olema esitanud metsauuendustööde kohta metsateatise ning keskkonnaamet ei ole kavandatud tegevust keelanud.

DOKUMENDID TULEB ALLES HOIDA

Füüsilise isiku saadud tulu ja sellest tehtavad mahaarvamised ehk kulud võetakse tulumaksuga maksustamisel arvesse sellel aastal, millal tulu laekus või kuludokumendi eest tasuti (TMS § 36 lõige 1). Tulude ja kuludega seotud dokumente peab metsaomanik säilitama.

Kui võõrandatakse omandireformi õigustatud subjekti poolt temale tagastatud metsamaad, on saadud tulu maksuvaba. Seda ka siis, kui metsamaad kasutati ettevõtluses.

FÜÜSILISEST ISIKUST ETTEVÕTJA

Füüsilisest isikust ettevõtja (FIE) tasub oma ettevõtluselt saadud tulust, millest on eelnevalt ettevõtlusega seotud kulud maha arvatud, lisaks ka sotsiaalmaksu (SMS §2). Kulude kohta peab olema kuludokument, mis vastab raamatupidamiseseaduses ettenähtud nõuetele,

muidu kulutust maksustatavast tulust maha arvata ei saa.

Lisaks võib FIE talle kuuluvalt kinnisasjalt saadud metsamaterjali müügitulust pärast kulude mahavõtmist täiendavalt maha arvata kuni 45 000 krooni (TMS § 32 lõige 4).

Metsamaterjaliks on langetatud puu ja puutüvi ning selle järkamisel saadud tüveosa (MS § 28 lõige 2). Lõhutud küttepuid ei ole aga metsamaterjal.

Kui kulusid, mida võib maha arvata, on tulust rohkem, võib need kulud edasi kanda järgmistele aastatele.

Selliselt edasikantud kulusid võib maha arvata kuni seitsme järgneva maksustamisperiоди ettevõtlusest tekkinud tulust (§ 35 lõige 1). Kui edasikantud kulusid tekib mitmel maksustamisperiöodil, võetakse need kulud arvele aastate kaupa vastavalt tekkimise järjekorrale.

Kokkuvõtteks tahaks meelde tuletada, et lisaks tuludeklaratsioonile tuleb nii raieõiguse kui ka metsamaterjali müügi ja ostu korral esitada müügi- ja ostutehingute teatis.

Selle peavad esitama kõik juriidilised ja füüsilised isikud, kes on müünud või ostnud metsamaterjali või raieõigust.

Teatis esitatakse maksu- ja tolliametile müügi- või ostutehingu tegemise kvartalile järgneva kuu 10. kuupäevaks. Teatist ei pea esitama, kui ostetakse või müüakse kuni 20 tm metsamaterjali.

Erametsaomanike tugiisikud 2010.

MAAKOND	TUGIISIK	E-post	Telefon
Harjumaa	Kalle Pöld	kalle.pold@erametsaliit.ee	51 31 212
Hiiumaa	Aira Toss	aira.toss@erametsaliit.ee	56 488 601
Ida-Virumaa	Viktor Lehtse	viktor.lehtse@erametsaliit.ee	56 640 645
Jõgevamaa	Ain Malm	ain.malm@erametsaliit.ee	5 165 817
Järvamaa	Ülle Läll	ulle.lall@erametsaliit.ee	5 211 510
Läänemaa	Sven Köster	sven.koster@erametsaliit.ee	56 694 989
Lääne-Virumaa	Lauri Salumäe	rakvere.metsayhistu@erametsaliit.ee	5 134 276
Põlvamaa	Tarmo Lees	tarmo.lees@erametsaliit.ee	53 003 334
Pärnumaa	Kadri-Aija Viik	kadri-aija.viik@erametsaliit.ee	5 167 650
Raplamaa	Valdu Reinaas	valdu.reinaas@erametsaliit.ee	5 047 119
Saaremaa	Mati Schmuul	mati.schmuul@erametsaliit.ee	53 412 480
Tallinn	Mart Soobik	mart.soobik@erametsaliit.ee	56 499 135
Tartumaa	Peep Põntson	peep.pontson@erametsaliit.ee	5 155 332
Valgamaa	Helju Leosk	helju.leosk@erametsaliit.ee	56 247 325
Viljandimaa	Olavi Udam	olavi.udam@erametsaliit.ee	5 047 407
Võrumaa	Erki Sok	erki.sok@erametsaliit.ee	5 229 424

MTÜ EESTI ERAMETSALIIT

Address: Mustamäe tee 50, 10621 Tallinn
Telefon: 652 5888, e-post: erametsaliit@erametsaliit.ee

Juhatuse esimees Ando Felmaa
Tegevdirektor Ants Varblane